

OPS2016

Uudistuvat oppiaineet ja vuosiluokkakokohtaisten osuuksien valmistelu

21.10.2015

Eija Kauppinen
OPETUSHALLITUS

Paikallinen opetussuunnitelma

Luku 1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja oppilashuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä **täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta.** Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearviointin ja kehittämistyön tulokset.

Oppiaineosuudet ja vuosiluokkakokonaisuudet

- ◆ oppiaineosuudet kuvataan vuosiluokkakokonaisuuksittain
→ 1–2, 3–6, 7–9
- ◆ vuosiluokkakokonaisuuksissa siirtymävaiheisiin liittyviä tavoitteita, vuosiluokkien tehtävä ja laaja-alainen osaaminen
- ◆ lisäksi paikallisesti päätettävät asiat
- ◆ oppiaineiden osuudet

Vuosiluokkakokonaisuuden 3 – 6 paikallisesti päätettävät asiat (1)

- ◆ Miten tuetaan oppilaiden siirtymistä toiselta kolmannelle vuosiluokalle sekä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle?
- ◆ Mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 3–6 erityispiirteet ja tehtävät?
- ◆ Mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 3–6?

Vuosiluokkakokonaisuuden 3 – 6 paikallisesti päätettävät asiat (2)

- ◆ Mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3,4,5 ja 6
- ◆ Mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät **mahdolliset erityispiirteet** vuosiluokkakokonaisuudessa 3–6?

Oppiaineosuuksien rakenne

- ◆ oppiaineen tehtävä
- ◆ oppiaineen tavoitteet
- ◆ vain keskeiset, tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet
- ◆ erityiset näkökulmat oppimisympäristöjen, työtapojen, ohjauksen, eriyttämisen ja tuen sekä oppilaiden oppimisen arvioinnin kehittämiseen
- ◆ keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet vuosiluokilla 1–2 TAI
- ◆ arviointikriteerit 6. luokan loppuun (hyvän osaamisen taso) TAI
- ◆ päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppiaineiden tavoitteiden muotoilu

Esimerkki: Biologia, tavoite T2 vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta
- **opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Oppiaineiden tavoitteiden muotoilu

Esimerkki: Biologia, tavoite T2 vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa **oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja** sekä **ymmärtämään eliökunnan rakennetta**
- **opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Esimerkkejä oppiaineiden tavoitteista

Matematiikka, tavoite T7 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Yhteiskuntaoppi, tavoite T4 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Esimerkkejä oppiaineiden tavoitteista

Matematiikka, tavoite T7 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata **oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä**

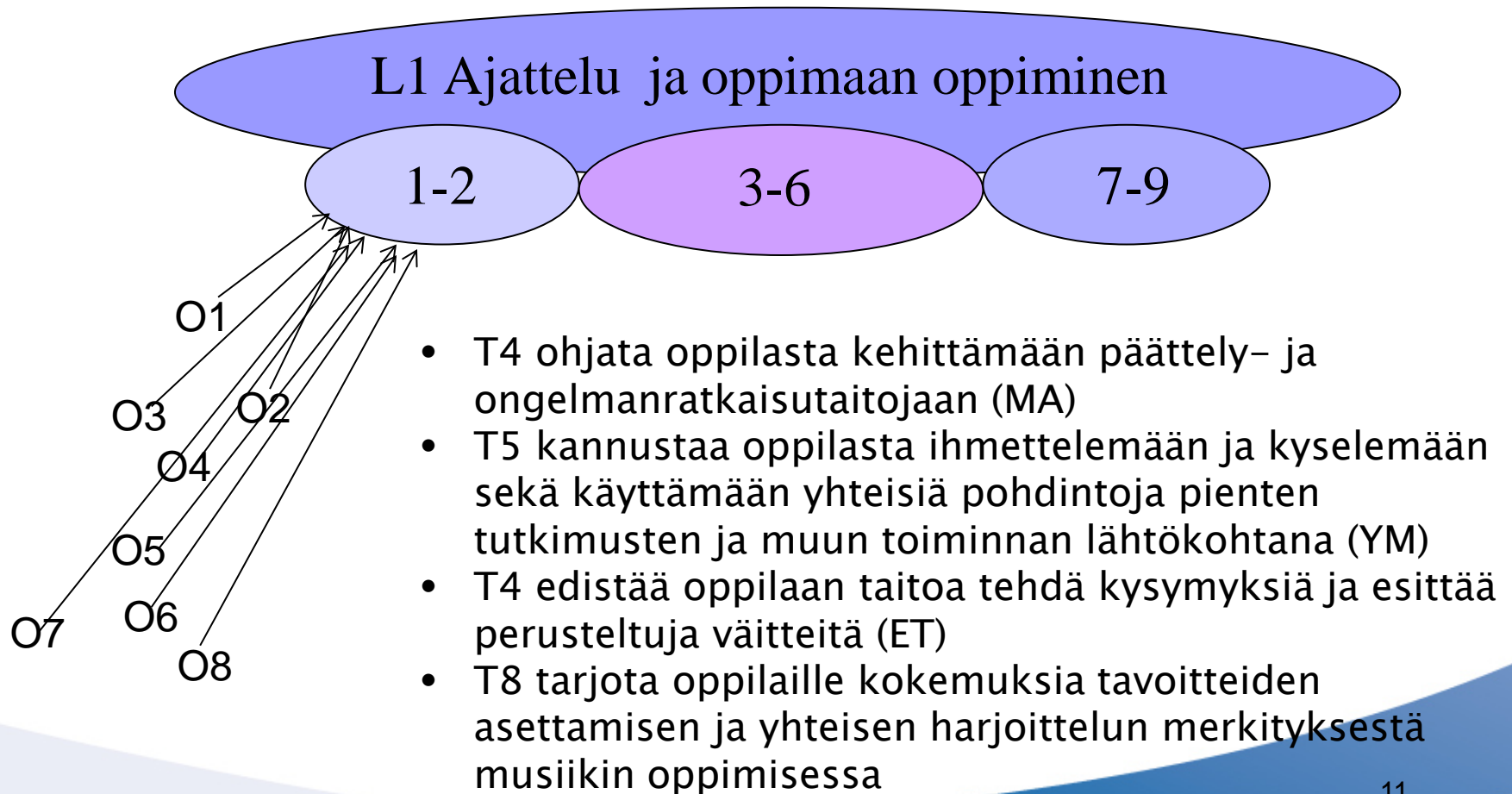
Yhteiskuntaoppi, tavoite T4 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata **oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa**

Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineet (1)

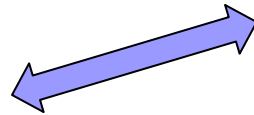

Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineet (2)

Laaja-alainen osaamisen edistäminen

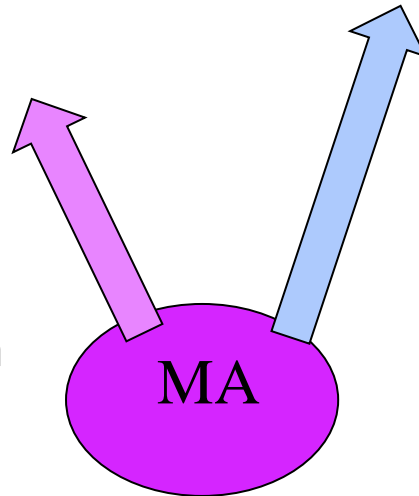
Monilukutaito, TVT-osaaminen

Matematiikan tavoite:

taulukot, diagrammit,
tilastolliset tunnusluvut,
todennäköisyydet

Matematiikan osaamisen edistäminen

IRMELI HALINEN

Ohjeita tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kuvaaminen vuosiluokittain **Vuosiluokkakohtaisten tavoitteiden merkitys**

- ◆ **Arvioinnin tulee perustua tavoitteisiin** → lukuvuositodistus jokaisen vuosiluokan päätteeksi.
- ◆ Oppilaan tulee hahmottaa tavoitteet ja käyttää niitä **ajattelunsa ja oppimisensa välineinä**.
- ◆ Tavoitteet **suuntaavat** kullakin vuosiluokalla **opetusta ja oppimista** ja auttavat keskittymään työskentelyssä olennaiseen.
- ◆ Tavoitteet vastaavat myös kysymykseen: Miksi tätä pitää opiskella?

Ohjeita tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kuvaaminen vuosiluokittain

Tavoitteiden määrittely vuosiluokittain

- ◆ Määrittely voidaan tehdä paikallisessa opetussuunnitelmassa eri tavoin.
- ◆ Kaikkiin vuosiluokkakokonaisuudelle asetettuihin tavoitteisiin pyritään joiltakin osin kunkin vuosiluokan opetuksessa tai kullakin vuosiluokalla pyritään osaan vuosiluokkakokonaisuudelle asetetuista tavoitteista.
- ◆ Oppiaineen **vuosiluokittaiset tavoitteet muodostavat oppimista tukevan jatkumon**, jossa tavoitteiden vaativuus kasvaa oppiaineen opintojen edetessä.

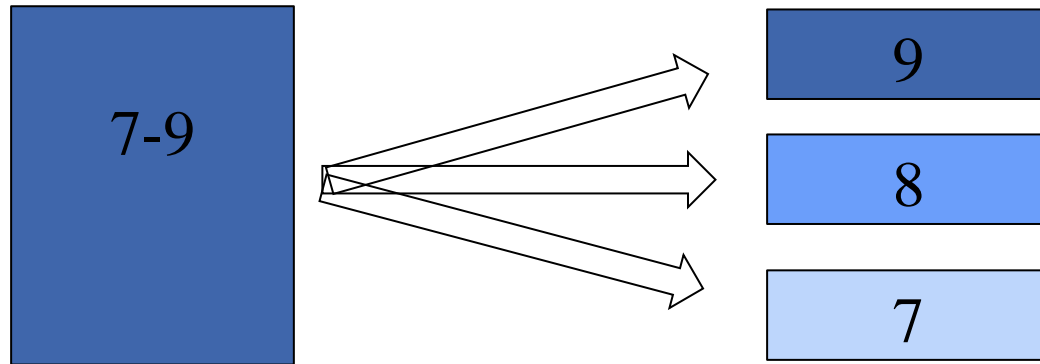

Ohjeita tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kuvaaminen vuosiluokittain

Keskeisten sisältöjen määrittely vuosiluokittain

- ◆ Kunkin keskeisen sisältöalueen kuvaus ohjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa tehtävää keskeisten sisältöjen valintaa ja tarkastelua.
- ◆ **Sisältöjen valinta kytkeytyy aina tavoitteisiin.**
- ◆ **Sisällöt ovat välineitä tavoitteiden saavuttamiseen.**
- ◆ Vuosiluokkien keskeiset sisällöt luovat joustavat edellytykset opetuksen suunnittelulle ja laajoille kokonaisuuksille
- ◆ Keskeisiä sisältöjen määrittely tukee oppiaineen opiskelun johdonmukaista etenemistä ja eri oppiaineiden opetuksen eheyttämistä.

Oppiaineen tavoitteiden jakamisesta vuosiluokille

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt kasvavat vuosiluokalta toiselle
JA/TAI

Eri tavoitteet ja keskeiset sisällöt painottuvat eri vuosiluokilla

- **Oppiaineen luonteen mukainen tasapainoinen ratkaisu, jossa on tilaa yhteiselle suunnittelulle oppilaiden kanssa!**

Esimerkki tavoitteiden ja sisältöalueiden otsikoinnista

Tavoitteet

- Merkitys, arvot ja asenteet
- Tutkimisen taidot
- Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet

- Luonnontieteellinen tutkimus
- Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- Fysiikka yhteiskunnassa
- Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- Vuorovaikutus ja liike
- Sähkö

Esimerkki yhteiskuntaopin tavoitteesta

Yhteiskuntaoppi, tavoite T4 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä **omassa** arjessa ja **yhteiskunnassa**
- **mistä prosesseista on kyse: tarkastella → tutkia, havainnoida, pohtia?**
- **sisällön ”median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa” tarkentaminen sisältöalueiden kuvausten pohjalta**

Kognitiiviset prosessit, Krathwohl (2001)

Kognitiivisiin prosesseihin liittyvät tiedon ulottuvuudet

- Fakta- ja käsitetieto
- Menetelmätieto
- Metakognitiivinen tieto

Esimerkki: Musiikin tavoite T5, vlkt 3–6

- ◆ T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen
- ◆ L1, L2, L5, L6

Paikallinen tavoite	Tavoitteiden muotoilun taustalla olleet ajatukset
Vuosiluokka 6	
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia <u>sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia</u> eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	valtakunnallinen tavoite; suunnitella ja toteuttaa prosesseina; sävellys tai kokonaisuus on uuden tuottamista
Vuosiluokka 5	
T5 rohkaista oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia <u>monitaiteellisia kokonaisuuksia</u> musiikin, kuvan ja liikkeen keinoin ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa ainakin niiden tallentamiseen	improvisointia ei mainita, mutta se sisältyy musiikin keinovalikoimaan; keinovalikoimaa täsmennetty; suunnitella ja toteuttaa sävellys tai kokonaisuus on uuden tuottamista; teknologian käyttö tallentamiseen vähimmäisvaatimuksena
Vuosiluokka 4	
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan laatta- ja rytmisoittimin sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan <u>äänikokeilun</u> käyttäen teknologiaa ainakin sen tallentamiseen	improvisointiin lisätty melodiasoitin (ks. sisällöt), suunnitella ja toteuttaa sävellys tai kokonaisuus on uuden tuottamista; sävellys yksikössä, teknologian käyttö tallentamiseen vähimmäisvaatimuksena
Vuosiluokka 3	
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan ainakin rytmisoittimilla sekä tekemään <u>äänikokeiluja</u> eri keinon ja myös teknologiaa käyttäen	improvisointi rytmisoittimilla, säveltämisen sijaan äänikokeilut

Opetussuunnitelmatyön tukimateriaalit

www.oph.fi → OPS2016 → Paikallisen työn tuki

→ OPS-työn tiekartta

<http://www.oph.fi/ops2016/tiekartta>

Dialogia synnyttäviä ja kantavia voimia ovat vastavuoroisuus, kunnioitus, tasavertaisuus ja avoimuus.

(ks. Jordan–Kilkki & Pruuki 2013; Haarakangas 2008)

KIITOS!